

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 23 januari 2024
Ons kenmerk 4/5.1/2024000074
Behandeld door thema Water, Bodem & Milieu
Onderwerp: Bijdrage van het Rijk inzake oliewinning en afvalwaterinjectie
Schoonebeek
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

Bij brief van 19 december 2023 hebt u van ons een tussenrapportage ontvangen over de waterinjectie NAM. In een opvolgende brief van 22 december 2023 hebt u terugkoppeling ontvangen over het gesprek tussen de betrokken bestuurders van de provincie Drenthe, de gemeenten Emmen en Coevorden en staatssecretaris Vijlbrief. In dit gesprek gaf de staatssecretaris aan dat de toezegging van de NAM en het Rijk over de hoogte van de bijdrage nog niet gedaan kon worden. Op 22 januari 2024 heeft staatssecretaris Vijlbrief aan de Tweede Kamer een brief gestuurd over dit onderwerp (zie bijlage). Uit deze brief blijkt dat het Kabinet niet voornemens is om naast de bijdrage van de NAM en Energie Beheer Nederland (EBN)¹ een directe eigen financiële bijdrage vanuit de Rijksoverheid te leveren.

Teleurstelling

Als provincie Drenthe, gemeente Coevorden en gemeente Emmen zijn wij teleurgesteld over deze brief. Wij hebben samen met het Rijk en de NAM een verkennend proces doorlopen rondom een bijdrage in het kader van de oliewinning en afvalwaterinjectie in Schoonebeek. Tijdens dit proces zijn positieve, open gesprekken gevoerd en mogelijkheden verkend. Zowel in de Contourennota, in Kamermoties als in het bijdragespoor zijn ambities en intenties uitgesproken over een betere verdeling van de opbrengsten van oliewinning tussen Rijk en regio.

---

¹ EBN is een besloten vennootschap met de Nederlandse Staat als enige aandeelhouder. Het beheer van de aandelen is ondergebracht bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. EBN neemt namens de Rijksoverheid deel aan de oliewinning Schoonebeek. Via EBN deelt het Rijk ook mee in de opbrengsten.

De door de staatssecretaris gekozen uitkomst doet geen recht aan het proces en geen recht aan de belangen van onze inwoners.

Oproep aan staatssecretaris

Wij hebben de staatssecretaris onze teleurstelling en zorg over de ontwikkeling van het bijdragespoor en daarmee het gehele gebiedsproces kenbaar gemaakt. Ook hebben wij hem te kennen gegeven onze politieke invloed aan te wenden om een betere uitkomst voor onze inwoners in het betrokken gebied te bewerkstelligen. De provincie Drenthe, gemeente Coevorden en gemeente Emmen hebben hiertoe gezamenlijk een brief (zie bijlage) opgesteld aan de Tweede Kamer.

Aan deze brief voegen wij het verslag van bevindingen toe dat is opgesteld door beide verkenneren die het bijdragespoor begeleiden (Stelpstra Advies en De Gemeynt). Dit rapport delen we hierbij ook met u.

Vervolgstappen

Vandaag dinsdag 23 januari 2024 zal in een procedurevergadering besloten worden of dit onderwerp geagendeerd wordt voor het commissiedebat Mijnbouw/Groningen in de commissie EZK van de Tweede Kamer. Dit inhoudelijk debat zal dan op donderdag 25 januari 2025 plaatsvinden.

Naast deze formele weg benaderen wij Tweede Kamerleden ook informeel om hen te vragen het onderwerp te agenderen en de belangen van ons gebied te behartigen. Wij nodigen u als lokale volksvertegenwoordiger uit dit ook te doen.

Tot slot: indien besloten wordt de oliewinning in Schoonebeek te hervatten, zullen wij blijven benadrukken dat voor ons de veiligheid van onze inwoners en het milieu voorop staat. Ook zullen wij ons blijven inzetten om het gebied dan mee te laten delen in de opbrengsten van de oliewinning. Uiteraard houden wij u als Staten op de hoogte van ontwikkelingen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlagen:

1. Brief van staatssecretaris Vijlbrief aan de Tweede Kamer
2. Verslag van bevindingen van De Gemeynt en Stelpstra Advies
3. Brief van de provincie en de gemeenten Emmen en Coevorden aan de Tweede Kamer

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 22 januari 2024

Betreft Stand van zaken gebiedsproces oliewinning Schoonebeek

Ons kenmerk

PDGGO / 44284148

Bijlage(n)

1

Geachte Voorzitter,

Tijdens het WGO Groningen op 16 oktober 2023 heb ik toegezegd¹ om uw Kamer te informeren over de stand van zaken van het gebiedsproces ten behoeve van de oliewinning in Schoonebeek. Met deze brief geef ik gevolg aan mijn toezegging.

Gebiedsproces oliewinning Schoonebeek

Het gebiedsproces bestaat uit drie sporen, te weten ontzorgen, bijdragen en vergunnen. Met het gebiedsproces Schoonebeek doen we ervaring op met het vroegtijdig betrekken van burgers en regionale overheden bij een mijnbouwinitiatief. Het gebiedsproces zal geëvalueerd worden om lessen te trekken voor participatie bij andere mijnbouwprojecten. In deze evaluatie zal onder meer aandacht zijn voor de (in)formele rol van regionale overheden in het besluitvormingsproces rond mijnbouwvergunningen en het vroegtijdig betrekken van andere overheden en bewoners voorafgaand aan een nieuw initiatief. Deze evaluatie zal in de eerste helft van 2024 worden uitgevoerd door een extern bureau. De lessen en aanbevelingen uit de evaluatie zullen worden meegenomen in de nog uit te werken methodiek van participatie bij mijnbouwactiviteiten. Hieronder geef ik de stand van zaken van elk van de drie sporen weer.

Ontzorgspoor

Met de totstandkoming van het toezeggingendocument en een afsluitende evaluatiebijeenkomst met de ontzorgtafel begin juli 2023 is de eerste fase van het ontzorgspoor afgerond. Daarbij heb ik meegetekend als blijk van waardering voor het proces en om te markeren dat ik de NAM zal houden aan de toezeggingen². Het toezeggingendocument is geen bij de rechter afdwingbare overeenkomst, maar is een resultaat van de gesprekken die aan de ontzorgtafel zijn gevoerd. De afspraken en toezeggingen zijn gedaan op vrijwillige basis en komen bovenop de juridische verplichtingen. Zoals eerder aangegeven zal een deel van deze toezeggingen geborgd worden via de verschillende vergunningen.

---

¹ Kamerstuk TZ202310-131

² Letterlijke voetnoot bij de ondertekening: De Staat der Nederlanden ("Staat") is (in juridische zin) geen partij bij dit toezeggingen-document. Dit betekent dat het toezeggingen-document door de Staat, vertegenwoordigd door de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, ondertekend wordt als blijk van waardering van het proces en van de daaruit tussen de partijen bij dit toezeggingen-document voortgekomen niet vrijblijvende toezeggingen. Met de ondertekening wil de staatssecretaris ook markeren dat hij de NAM zal houden aan de toezeggingen.

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK), de NAM, gemeente Coevorden, gemeente Emmen en een delegatie van de ontzorgtafel zijn na juli in gesprek geweest over de invulling van fase 2 van de ontzorgtafel. Punten van aandacht zijn het verhogen van de diversiteit van de deelnemers en de continuïteit. Meer verschillende groepen mensen actief betrekken draagt bij aan een sterkere representativiteit en zou ik daarom toejuichen. Voor het waarborgen van de continuïteit zie ik voor de langere termijn een rol voor gemeenten en de operator omdat zij dicht bij het project en de bewoners staan.

Bijdragespoor

In het huidige systeem vloeien de opbrengsten van oliewinning naar de exploitant en ontvangt het Rijk vervolgens via diverse belastingen en via deelname van EBN een belangrijk deel (circa 60%) van deze opbrengsten. Deze inkomsten worden net als alle inkomsten van het Rijk, via de Rijksbegroting verdeeld over de gehele Nederlandse bevolking. In de contourennota aanpassing Mijnbouwwet³, die op 20 januari 2023 naar uw Kamer is verzonden, is opgenomen dat het kabinet de mogelijkheden wil verkennen "om de lusten en lasten van mijnbouwactiviteiten anders te verdelen, zodat bijvoorbeeld de baten uit activiteiten die van nationaal of economisch belang zijn, deels terugvloeien naar de regio waar de activiteiten plaatsvinden." In dat kader is door de Rebel Group een breder onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden en voor- en nadelen van een andere verdeling van lusten en lasten rond verschillende vormen van mijnbouw. Dit onderzoek en een eerste appreciatie op hoofdlijnen zal binnenkort met uw Kamer worden gedeeld.

Het gebiedsproces rond de waterinjectie Schoonebeek loopt zowel vooruit op de uitkomsten van dit onderzoek als op een nieuwe en meer definitieve manier van omgaan met lusten en lasten. Om voor Schoonebeek invulling te geven aan het bijdragespoor is, parallel aan het onderzoek van de Rebel Group, een verkenning gestart naar de overwegingen voor een bijdrage vanuit de oliewinning in Schoonebeek, en naar de mogelijke grondslagen voor zo'n bijdrage. Aan de verkenning hebben EZK, de NAM, de provincie Drenthe en de gemeenten Coevorden en Emmen deelgenomen. De verkenning is inhoudelijk en organisatorisch begeleid door twee onafhankelijke partijen, te weten Stelpstra Advies en De Gemeynt.

In deze verkenning hebben de deelnemende partijen gezamenlijk, met elk een eigen verantwoordelijkheid, gezocht naar speelruimte, naar ideeën en zijn opvattingen uitgewisseld. Uiteindelijk hebben de twee procesbegeleiders de hoofdlijnen van deze gesprekken in een rapportage verwoord (zie bijlage 1). Daarbij is door hen tevens een indicatie gegeven van de hoogte van een bijdrage, waarbij globaal gekeken is naar wat er in het verleden bij andere niet mijnbouw gerelateerde infrastructuurprojecten in Nederland is overwogen en afgesproken,

---

³ Kamerstuk 32849, nr. 214

en naar wat er gebruikelijk is in het buitenland. Tevens hebben de procesbegeleiders gekeken naar de omvang van het project Schoonebeek op basis van de MKBA Oliewinning Schoonebeek⁴ (hierna: MKBA) die eerder voor dit project is opgesteld.

In de verkenning is hieruit het inzicht afgeleid dat voor de pilot Schoonebeek een bijdrage tussen de 5% en de 10% van de baten van het project als redelijk kan worden gezien. Wanneer dit gecombineerd wordt met de MKBA dan komt daar (afhankelijk van een hoger of lager WLO-scenario) een omvang van tussen de 23 en 90 miljoen uit, gebaseerd op een winning van 18 jaar startende in 2022. Stelpstra Advies en de Gemeynst suggereren 10% als bijdrage en beredeneren dat als volgt: "kijkend naar de intentie die door het Rijk is vastgelegd in de contourennota en gezien de ambitie van partijen die stellen dat de hoogte van het bijdragespoor substantieel moet zijn, is het passend dat de bandbreedte ligt tussen ca. €45 en €90 miljoen als uitgegaan wordt van startjaar 2022, waarbij de tijdsvertraging die tot lagere waarden leidt in kan worden verrekend." Tot slot merken Stelpstra Advies en De Gemeynst op dat het bepalen van de uiteindelijke hoogte van de bijdrage primair aan EZK en de NAM is.

Op basis van de gezamenlijke gesprekken, de ruimte die de financiële kaders geven en gelet op het feit dat het goed is om duidelijkheid te bieden in het bijdragespoor, heb ik gekozen voor een bijdrage vanuit het Rijk via EBN.

In gesprekken tussen NAM en EZK, als beleidsverantwoordelijke voor beleidsdeelneming EBN, en ondersteund door De Gemeynst is vervolgens het volgende commitment afgesproken als resultante van het bijdragespoor. De NAM als operator van het veld committeert zich, op het moment dat het project doorgang vindt, aan een rechtstreekse bijdrage aan de regio van 1 euro per vat gewonnen olie. Via EBN die voor 40%⁵ namens de Staat (financieel) deelneemt betekent dat een verdeling van 60 cent NAM en 40 cent EBN), voor de duur van de oliewinning. Bij een te verwachten productie en levensduur van 15 jaar komt dit neer op een totaalbedrag van tussen de 30 en 45 miljoen euro. Het uiteindelijke totaalbedrag is afhankelijk van de werkelijke duur in jaren en omvang in vaten van de winning (zijnde de daadwerkelijk gerealiseerde productie).

De hier voorgestelde bijdrage aan de regio vind ik in lijn met de contourennota, maar is niet maatgevend voor toekomstige bijdragen aan andere projecten aangezien het bredere onderzoek naar lusten en lasten nog niet is afgerond. Het gaat hier om maatwerk voor het lopende gebiedsproces in Schoonebeek. Het betreft een extra bijdrage van de operator NAM en het Rijk via EBN aan de regio. De regio kan vervolgens samen met haar inwoners bepalen hoe en waaraan de bijdrage zal worden besteed.

---

⁴ Kamerstuk 33529, nr. 1108

⁵ Deze 40% is gebaseerd op het deel via deelname van EBN; de 60% opbrengsten zoals die op blz 2 is opgenomen omvat ook de diverse belastingen die de Staat ontvangt.

Vervolgproces

Door regionale overheden, NAM en bewoners is aangegeven dat duidelijkheid ten aanzien van de bijdrage van belang is om te kunnen bepalen hoe tegen het project wordt aangekeken. De gemeenten gaan daarvoor nog met de bewoners het gesprek aan over de manier waarop en de mogelijke doelen waaraan de bijdrage besteed zou kunnen worden.

Op 17 januari jl. heeft de Commissie Mijnbouwschade op verzoek van de ontzorgtafel een toelichting gegeven over het proces van het afhandelen van mijnbouwschade.

In de komende weken verwacht ik de adviezen van SodM en TNO over veiligheid te ontvangen. Voorop staat dat de oliewinning veilig en verantwoord moet zijn. Uitgaande van de adviezen van SodM en TNO kan ik over de veiligheid een oordeel vormen. Zodra ik deze adviezen ontvang, zal ik deze delen met de regionale overheden. Zij kunnen daarmee het regionale advies aanvullen.

Samenvattend

In het afgelopen jaar is er door iedereen veel energie gestoken in de drie sporen van het gebiedsproces. Het is van belang om met elkaar in gesprek te blijven en daarbij oog te houden voor elkaars rol. Dit gebiedsproces biedt ruimte om de verschillende belangen te horen en aandacht te geven. Ik waardeer het zeer dat dit gesprek de insteek heeft van een open dialoog. Ik zet het proces in de komende periode dan ook op deze manier voort.

J.A. Vijlbrief
Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat

Het Bijdragespoor van de oliewinning Schoonebeek

Verslag van bevindingen van de verkenners.

De Gemeynt en Stelpstra advies
December 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding en verantwoording	3
2. Waarom een bijdrage?	5
3. De hoogte van een bijdrage.....	7
3.1 Inleiding	7
3.2 Bijdragen in Nederland.....	7
3.3 Bijdragen in het buitenland.....	7
3.4 Conclusies.....	8
4. Richtlijn voor een bijdrage	10
5. Risico's.....	12
6. Appreciatie en volgende stappen	13

1. Inleiding en verantwoording

In het olieveld Schoonebeek is nog een grote hoeveelheid rendabel te winnen olie aanwezig, en de exploitant NAM heeft nog een vergunning daarvoor tot 2040. Voor de berging van het productiewater heeft NAM een nieuwe vergunning nodig. Bewoners en gemeenten hebben aangegeven dat voor continuering van de winning en de berging van productiewater in Drenthe (in plaats van Twente waar de opslag door een bestuurlijke beslissing is beëindigd) een lokale bijdrage vanuit de rekenen van het olieveld zou moeten worden overwogen. Ook binnen het Rijk is het denken over de vraag wie mee mag delen in de opbrengsten van bodemschatten met de contourennota Mijnbouwwet¹ aan het veranderen. Om die redenen is voor olieveld Schoonebeek een verkenning gestart naar overwegingen voor en tegen een bijdrage vanuit de oliewinning, en naar de mogelijke grondslagen voor zo'n bijdrage.

Deze verkenning maakte onderdeel uit van een breder gebiedsproces, dat bestaat uit drie aparte sporen:

- Het vergunningenspoor, gericht op het vergunningenproces
- Het ontzorgingsspoor, dat antwoorden moet geven op alle vragen en zorgen die omwonenden hebben met betrekking tot de oliewinning, en
- Het bijdragespoor omvat 2 blokken. Het eerste blok heeft tot doel om te bezien of en hoe een deel van de olieopbrengsten beschikbaar kunnen komen voor het gebied. Het tweede blok richt zich op de vraag hoe, aan wie en waaraan de middelen worden besteed.

Deze verkenning richt zich op het eerste blok. Hieraan hebben het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK), de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM), de provincie Drenthe, en de gemeentes Coevorden en Emmen deelgenomen. Twee onafhankelijke partijen, te weten Stelpstra Advies en De Gemeeynt, hebben de verkenning inhoudelijk en organisatorisch begeleid. Deze rapportage is het verslag van bevindingen door Stelpstra Advies en De Gemeeynt als 'verkenner' voor dit bijdragespoor. De verantwoordelijkheid voor de verwoording van de uitkomsten en voor dit verslag rust volledig bij Stelpstra Advies en De Gemeeynt.

De ideeën over de hoogte en vorm van het bijdragespoor zijn ontwikkeld en besproken in de verkenning. Elk van de betrokken partijen heeft hierin een eigen autonome rol, positie en verantwoordelijkheid, zonder mogelijkheden de andere partijen te beïnvloeden. Daarbij geldt ook dat het denken over lokale rekenen bij projecten die als bovenlokaal/nationaal belang worden gezien nog volop in ontwikkeling is, en er (nog?) geen nationale kaders of richtlijnen zijn waaruit een bijdrage voor Schoonebeek kan worden afgeleid. Eerder omgekeerd: de verkenning bijdragespoor Schoonebeek kan nationaal helpen kaders en regels te stellen als uitwerking van de algemene richtlijn in de Contourennota die als volgt is neergezet:

"Ook wil het kabinet de mogelijkheden verkennen om de lusten en lasten van mijnbouwactiviteiten anders te verdelen, zodat bijvoorbeeld de baten uit

---

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/01/20/contourennota-aanpassing-mijnbouwwet>

activiteiten die van nationaal of economisch belang zijn, deels terugvloeien naar de regio waar de activiteiten plaatsvinden”.

In een weloverwogen en intensief proces van ruim zes maanden zijn partijen tot een zoveel mogelijk gezamenlijk beeld gekomen over de redenen voor, en de mogelijke omvang en grondslagen van een bijdrage, waarbij partijen elk eigen verantwoordelijkheden en speelruimte hebben. Daarom is ook geen sprake geweest van ‘onderhandelingen’ maar van het uitwisselen van ideeën en opvattingen, waarbij de verkenner hebben opgetekend welke lijnen zich aftekenen.

In de periode maart tot oktober 2023 zijn bovengenoemde partijen zes keer bij elkaar gekomen om te overleggen over de achtergronden en invulling van het bijdragespoor. Daarnaast zijn er bilaterale gesprekken geweest om opvattingen verder te verkennen. Vooraf zijn afspraken gemaakt over de spelregels voor de gesprekken, met name op het gebied van het doel van de verkenning, vertrouwelijkheid van informatie, transparantie en besluitvorming.

De belangrijkste onderwerpen die zijn besproken waren:

- De ‘spelregels’ die gelden voor de overleggen en voor het proces.
- Het waarom van een bijdragespoor voor de regio.
- De mogelijke grondslagen om te komen tot het bepalen van de hoogte van het bijdragespoor, en mogelijke grondslagen voor een verdeling van de bijdragen tussen NAM en het Rijk.
- Het proces dat door beide gemeenten gevolgd kan gaan worden om te komen tot afspraken over de besteding van de bijdrage.

De partijen die verantwoordelijk zijn voor de financiering van de bijdrage, zijnde de NAM en het Rijk, vertegenwoordigd door het Ministerie van EZK, hebben indicaties gegeven wat volgens hen passende en haalbare bijdragen kunnen zijn en waarom. De gemeenten Emmen en Coevorden hebben aangegeven hoe zij tegen een bijdrage aankijken. De provincie Drenthe stelde zich op als neutrale partij die het proces mogelijk wilde helpen maken. In verschillende besprekingen is een zoveel mogelijk gezamenlijke redenerlijn gevonden die in deze rapportage is neergelegd.

Na raadpleging van betrokken partijen, raadpleging van verschillende studies en analyses waaronder met name ook de maatschappelijke kosten-batenanalyse Schoonebeek², en na een blik op bijdragesporen in binnen- en buitenland stellen de verkenner vast dat wat in het bijdragespoor Schoonebeek als redenerlijn en indicatie van een bijdrage op tafel is gekomen, binnen de marges van redelijk en billijk valt.

Tjisse Stelpstra (Stelpstra Advies, voorzitter van de Verkenning Bijdragespoor Schoonebeek, oud-gedeputeerde provincie Drenthe)
Jan Paul van Soest, Hans Wiltink (De Gemeeynt, inhoudelijke en procesondersteuning Verkenning Bijdragespoor Schoonebeek)

---

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/10/01/mkba-oliewinning-schoonebeek>

2. Waarom een bijdrage?

Het idee van een gebiedsbijdrage uit mijnbouwprojecten komt voort uit de contourennota van de Rijksoverheid. Daarin is de visie van de overheid vastgelegd op de langer lopende discussie over regionale fondsen gefinancierd uit de opbrengsten van olie- en gaswinning en andere vormen van mijnbouw.

Het kabinet wil de mogelijkheden verkennen om de lusten en lasten van mijnbouwactiviteiten anders te verdelen, zodat bijvoorbeeld de baten uit activiteiten die van nationaal of economisch belang zijn, deels terugvloeien naar de regio waar de activiteiten plaatsvinden. Die aanpak moet een bijdrage leveren aan het verkrijgen van draagvlak waarbij mijnbouwbedrijven meer in verbinding komen met de regio. Op deze manier wordt invulling gegeven aan een grotere betrokkenheid van omwonenden bij een concreet mijnbouwproject.

Om de betrokkenheid vorm te geven is een gebiedsproces gestart. In het bijdragespoor als onderdeel van het gebiedsproces komt de vraag aan de orde of en op welke gronden een bijdrage uit de rekenen van de oliewinning aan het gebied passend zijn. Zo'n bijdrage kan financieel zijn, of financiële onderdelen omvatten, maar ook niet-financiële, zoals de bereidheid de gezamenlijke invloed uit te oefenen om bepaalde wensen die voor de regio belangrijk zijn, gerealiseerd te krijgen.

In de verkennende gesprekken zijn de volgende overwegingen rond een bijdrage naar voren gebracht:

1. De tijdgeest verandert.
Was het vroeger standaard dat rekenen van bodemschatten naar de staat (algemene middelen) gingen die daar vervolgens keuzes mee maakte, die logica wordt tegenwoordig minder omarmd. Het idee begint te groeien dat ook lokale gemeenschappen waar mijnbouw plaatsvindt, moeten kunnen profiteren van een deel van waarde. Van belang is wel dat dit los staat van eventuele schade: die moet zoveel mogelijk worden voorkomen conform wettelijke regels, en mocht deze onverhoopt toch ontstaan gecompenseerd worden, los van een eventuele 'bijdrage'.
2. Mijnbouwbedrijven zijn minder dan vroeger lokaal 'geworteld' maar veelal onderdeel geworden van grote internationale concerns. De regionale 'social license to operate' is minder vanzelfsprekend geworden, om die te verkrijgen en behouden zijn nieuwe vormen van verbinding nodig met de omgeving waarin de winning plaatsvindt.
3. Winning van delfstoffen is per definitie een eindige zaak. Tijdens de winning vormt zich een zekere sociaaleconomische infrastructuur die van die winning afhankelijk is, maar die naar zijn aard niet toekomstbestendig is. Het is van belang tijdig te beginnen met de ontwikkeling van een wel toekomstbestendige sociaaleconomische ontwikkeling. Het ligt voor de hand een deel van de rekenen van winning daarvoor te reserveren.
4. Er is redelijke consensus dat Nederland in de komende decennia in een transitieperiode zit waarin we nog een tijdlang fossiele brandstoffen en grondstoffen nodig hebben, ook als maximaal wordt geïnvesteerd in verduurzaming van de energiehuishouding (besparing, hernieuwbare bronnen). Het wordt steeds breder geaccepteerd dat een regio waar fossiel wordt gewonnen, die voor de nationale overheid veel inkomsten oplevert, een deel van de rekenen krijgt om regionaal te besteden. Dat kan bijvoorbeeld door te investeren in een klimaatbestendige energievoorziening en het mogelijk maken van verduurzaming, en te investeren in een sociaaleconomische

- gebiedsontwikkeling die een eenzijdige afhankelijkheid van een per definitie eindige activiteit (winning van een eindige voorraad) helpt voorkomen.
5. Naast de eindigheid is van belang dat bij verbranding van fossiele koolwaterstoffen CO₂ vrijkomt die klimaatopwarming veroorzaakt. Er zijn wettelijke regelingen zoals normering, emissiehandel, heffingen en belastingen en andere om de CO₂-uitstoot te reduceren. In het licht van de toenemende discussies over de rol van bedrijven en de toenemende druk om ook de zogeheten scope-3-emissies te reduceren (de CO₂-inhoud van producten), is te overwegen een deel van de opbrengsten van vergunde winning te investeren in een klimaatbestendige energievoorziening.
  6. Bewoners in de regio maken zich zorgen over mogelijke schade en overlast van de voorgenomen activiteiten voor milieu, natuur, gezondheid en eigendommen. Deze zorgen kunnen, ook als alles wordt gedaan om de risico's en overlast tot het technisch haalbare minimum te beperken, wellicht niet geheel worden weggenomen. Mocht er daadwerkelijke schade optreden (zie punt 1) dan moet deze afdoende worden gecompenseerd. Een bijdrage is nadrukkelijk geen schadecompensatie, maar kan wel worden gezien als een vorm van betrokkenheid bij een gebied waarin zorgen en wensen leven.
  7. Er is geen vrije keuze in het bepalen van de locatie voor het winnen van delfstoffen zoals dat met veel andere economische activiteiten wel het geval is. De regio waar olie of gas in de grond zit, is ook de regio waar deze wordt gewonnen. De keuze is niet om het elders te doen, de keuze is om wel of niet te winnen. Deze onontkoombaarheid is een extra reden voor het leveren van een bijdrage aan de regio.

Partijen in de verkenning onderschrijven dat deze overwegingen een rol moeten en mogen spelen bij het vaststellen van een bijdrage, al kan ieder een eigen accent hebben en houden.

3. De hoogte van een bijdrage

3.1 Inleiding

Een belangrijke vraag was hoe te komen tot het bepalen van de hoogte van een bijdrage. Daartoe is, globaal, gekeken wat in het verleden bij andere gelijksoortige projecten in Nederland is overwogen en is afgesproken en er is gekeken wat gebruikelijk is in het buitenland. Voorts zijn de overwegingen zoals samengevat in de vorige paragraaf besproken en is bezien welke hoogte van een bijdrage op basis daarvan passend zou kunnen zijn.

3.2 Bijdragen in Nederland

In Nederland zijn in het verleden verschillende bijdragen voor een regio onderwerp van gesprek geweest. Bijvoorbeeld het Waddenfonds koppelt een regionale bijdrage (Waddenfonds) aan activiteiten in en met mogelijke impact op de Waddenzee, waaronder gaswinning en schelpdiervisserij. De bijdrage is uit de algemene middelen bekostigd. Andere voorbeelden zijn het windpark bij Urk (bekostigd uit de revenuen van het windpark), het langer openhouden van de kerncentrale in Borssele (bijdrage 50/50 bekostigd door het Rijk en door de exploitant), en natuurcompensatie gekoppeld aan Maasvlakte 2 (bekostigd door de projectontwikkelaar Havenbedrijf Rotterdam). De overeenkomst tussen deze projecten is dat het projecten zijn van bovenregionaal (nationaal) belang die een grote impact op de omgeving hebben of kunnen hebben, wat reden is om één of andere vorm van bijdrage vast te leggen, naast goede afspraken over schadecompensatie.

De situaties per project verschillen sterk: soms is het de uitkomst van een georkestreerd proces, soms een ad hoc-vaststelling, soms van een (wettelijke of vrijwillige) regeling. Soms is de bijdrage voor de regio, soms voor andere doelen. Soms draagt het Rijk vrijwel alle lasten, en soms private partijen, soms verschillende partijen gezamenlijk. De hoogte van de bijdrage, los van de verdeling over Rijk en private partijen, varieert ook sterk, van een klein percentage tot wel tientallen procenten van de (netto contante) waarde van het project.

Kenmerkend voor olie- en gaswinning is dat de rijksoverheid een groot deel van de baten van projecten ontvangt, die tot dusverre vooral in de algemene middelen vloeien. Op grond daarvan wordt ook een bijdrage (mede) vanuit het Rijk billijk geacht, maar de ideeën erover zijn nog niet uitgekristalliseerd. Onder meer de parlementaire enquête gaswinning Groningen heeft het denken over lusten en lasten bij mijnbouw verder in beweging gebracht.

Het is tegen deze achtergrond en dynamiek dat de deelnemers aan het bijdragespoor hun ideeën ontwikkelden.

3.3 Bijdragen in het buitenland

In meer dan vijftig landen in de wereld geldt momenteel een wettelijke verplichting om de gemeenschap te laten meedelen bij de exploitatie van projecten die van nationaal belang worden geacht, waarbij de impact vooral regionaal is. Maar deze regelingen verschillen onderling sterk. Zowel qua grondslag als qua hoogte.

Een aantal voorbeelden uit Europese landen. In Italië wordt 7% van de royalty's aan de staat betaald over de nettowaarde van het project, dat vervolgens wordt verdeeld over de regio (55%), gemeenten (15%) en de nationale staat (30%). In Finland heeft een gemeente recht op een deel van zowel de inkomstenbelasting van inwoners als de vennootschapsbelasting gerelateerd aan de bedrijfswinsten. In Duitsland ontvangt een Bundesland een mijnbouwlicentievergoeding (Forderabgabe, deze geldt zowel voor olie/gas en mijnbouw) ter hoogte van 10% van de marktwaarde van de geproduceerde olie of gas. Het betreft een richtlijn waarvan kan worden afgeweken.

In veel landen is een bijdrage voor de regio bij mijnbouwactiviteiten gebruikelijk. Hoe die bijdragen zijn opgebouwd is zeer divers en is ook niet eenduidig. Deze onderling vergelijken lijkt al snel op de vergelijking van appels met peren en vraagt nader onderzoek. De diversiteit aan de verschillende fiscale regiems maakt het zeer lastig om tot een soort gewogen gemiddelde voor de hoogte van een bijdrage te komen.

3.4 Conclusies

In dit bijdragespoor-proces is geen eigen onderzoek gedaan naar de grondslagen en de hoogte van bijdragen, maar moest worden volstaan met algemene indrukken van elders en van andere activiteiten. Die geven het beeld dat situaties waarvoor tot een bijdrage moet worden gekomen zeer sterk uiteenlopen, waardoor toch telkens maatwerk nodig blijkt: afspraken over bijdragen die worden toegespitst op de situatie in kwestie. Een eigen vergelijkend onderzoek naar bijdragen elders zou aan die conclusie waarschijnlijk niet veel veranderen.

Wel zijn er een paar globale conclusies te trekken:

- In Nederland zien we steeds vaker dat bij bovenregionale projecten van nationaal belang een vorm van bijdrage wordt afgesproken.
- Een bijdrage (niet zijnde schadecompensatie) bij mijnbouw en andere grote projecten is in veel landen gebruikelijk.
- Bij absentie van een nationale regeling of richtlijn ('formule') voor een bijdrage moeten de initiatiefnemers, het bevoegd gezag (vaak het Rijk) en een lokale gemeenschap en haar vertegenwoordigers in onderling overleg de billijkheid van een bijdrage bespreken.
- Het proces zoals dat is gevolgd door en met de partijen in en rond Schoonebeek heeft willen voorkomen dat het gevoel zou ontstaan van een onderhandeling, waarbij het resultaat als uitkomst van dat proces snel wordt beoordeeld in termen van "winst en verlies". Daarnaast zijn er verschillende verantwoordelijkheden, het is verstandig die gescheiden te houden: de ontvangers van de bijdrage zijn niet verantwoordelijk voor de hoogte ervan maar willen er wel over meedenken, de financiers zijn niet verantwoordelijk voor de besteding van de bijdrage. De hoogte van de bijdrage is dan ook de uitkomst van de in dit verslag geschetste redeneerlijn en niet van onderhandelingen.
- In deze lijn is het vaststellen van de hoogte van een bijdrage *en* de verdeelsleutel primair de verantwoordelijkheid van de twee financierende partijen: het Rijk (Ministerie van Economische Zaken en Klimaat EZK) en de NAM, gehoord de inzichten bij de ontvangende partijen. De uiteindelijke besteding en het proces dat daartoe moet leiden is evenzo primair de verantwoordelijkheid van de regio en de gemeenten.
- Uit de voorbeelden in binnen- en buitenland en ook uit het bijdragespoor in Schoonebeek rolt er geen 'formule' uit voor het bepalen van de hoogte en vorm

van een bijdrage. Het vaststellen van een dergelijke formule, regeling of richtlijn is een bestuurlijke keuze.

- Een landelijk geldende regeling of richtlijn vergemakkelijkt het lokale proces sterk. Het verdient aanbeveling dat het Rijk de overwegingen in de Contourennota in een algemeen geldende regeling of richtlijn uitwerkt.

Op basis van bovenstaande lijkt een percentage tussen 5% en 10% (van de baten van een project) een redelijke bandbreedte voor een bijdrage. De precieze grondslag waarop dit percentage wordt toegepast kan verschillen, het kan over de winst gaan, over de opbrengst, over het volume etc. Dat bepaalt mede de hoogte van het percentage.

Als de bandbreedte van 5% tot 10%, die wij als redelijk en billijk zien, toepassen op de opbrengst zoals vastgelegd in de MKBA voor Schoonebeek, komen daar de volgende bedragen uit voor de hoogte van het bijdragespoor.

	WLO hoog - €456 miljoen	WLO laag - €899 miljoen
5%	€22,8 miljoen	€45 miljoen
10%	€45,6 miljoen	€89,9 miljoen

Dit betreft de getallen uit de MKBA waarbij als startmoment begin 2022 is aangenomen, met als 'vast' eindjaar 2040. Latere start betekent uiteraard een lager MKBA-saldo, en daarmee als met een vast percentage wordt gerekend ook een lagere bijdrage. Dat is primair aan de partijen die de bijdrage geacht worden te financieren (het Rijk en de NAM).

4. Richtlijn voor een bijdrage

In lijn met de motivatie voor een bijdrage (paragrafen 2 en 3) is in de verkenning gezocht naar een passende richtlijn voor een bijdrage die voor oliewinning in Schoonebeek zou kunnen gelden. Daarvoor spelen de volgende overwegingen:

- Kijkend naar de bandbreedte zoals genoemd op vorige pagina, kijkend naar de intentie die door het Rijk is vastgelegd in de contourennota en gezien de ambitie van partijen die stellen dat de hoogte van het bijdragespoor substantieel moet zijn, is het passend dat de bandbreedte ligt tussen ca. €45 en €90 miljoen als uitgegaan wordt van startjaar 2022, waarbij de tijdsvertraging die tot lagere waarden leidt in kan worden verrekend.
- Gezien de ambitie van betrokken partijen is de onderkant van de bandbreedte (5%), zoals getoond in de tabel op de vorige pagina, niet aan de orde. De mate waarin meer naar de bovenkant van de bandbreedte wordt bewogen zal uiteindelijke mede bepaald worden door de inkomsten en de verrekeningen tussen Rijk en initiatiefnemer. Daarin kan dan ook de factor tijdsvertraging worden meegenomen die tot een lager MKBA-saldo leidt.
- De financiering van een bijdrage wordt gedaan door de partijen die inkomsten verkrijgen uit de oliewinning, zijnde NAM en het Rijk. Over de samenstelling en de hoogte van de bijdrage kunnen alleen die beide partijen, bij ontstentenis van een al vastliggende regeling of richtlijn, onderling afspraken maken. De financiële en fiscale verrekeningen tussen bedrijf en Rijk bij olie- en gaswinning zijn complex, met verschillende entiteiten (de private partij en haar aandeelhouders, de ministeries van Economische Zaken en Klimaat en van Financiën, staatsbedrijf Energiebeheer Nederland die telkens partner is bij winning). En er zijn verschillende fiscale en financiële regelingen. Gezien die complexiteit van de financiële en fiscale verrekeningen is het aan de NAM en EZK onderling om hierover afspraken te maken. We wijzen daarbij ook op de onderlinge afhankelijkheden en verwevenheden: de inzet van de ene partij beïnvloedt de inzet van de andere.
- Wel is het van belang dat transparant is hoe de uiteindelijke bijdrage is opgebouwd: welk deel is van de private onderneming NAM afkomstig, en welk deel van de staat? Een bijdrage van EBN zou in onze ogen als Rijksbijdrage mogen gelden. Een zichtbaar deel van beide partijen geeft betrokkenheid bij de regio weer, en geeft invulling aan de contourennota.
- Er is een gedeelde overtuiging dat de bijdrage niet moet worden toegevoegd aan de algemene middelen van de lokale of regionale overheid. De bijdrage moet ter beschikking worden gesteld aan het gebied en de gemeenschap in het gebied via de twee gemeenten: Coevorden en Emmen. Om invulling te geven aan het tweede blok van het bijdragespoor (hoe de middelen tot besteding komen en waaraan) willen de beide gemeenten in overleg met partijen uit de regio afspraken maken.
- Voorwaarde voor het verstrekken van een bijdrage is dat het project doorgang vindt, anders ontstaan immers geen revenuen. Dat betekent dat er vergunningen zijn. Tegelijk echter moet op basis van de wettelijke regelingen over de vergunningen worden beschikt los van welke mogelijke bijdrage dan ook.
- De NAM heeft aangegeven hun bijdrage te willen en kunnen leveren in de jaren dat de operatie van de oliewinning in Schoonebeek winstgevend is, vast te stellen door een onafhankelijke derde partij (accountant).
- Het bedrag wordt jaarlijks uitgekeerd gedurende de looptijd van het project.

- De winstgevendheid kan van jaar tot jaar verschillen, met name afhankelijk van de olieprijsen. Het is logisch als de bijdrage gedeeltelijk ook variabel is.
- De bijdrage kan uit een vast en/of een variabel deel bestaan. Betrokken partijen hebben daar verschillende visies over:
  - De gemeenten hebben aangegeven voorkeur te hebben voor een hoog vast deel, wat hen zekerheid geeft over deze inkomsten waarmee plannen in de regio gerealiseerd kunnen worden.
  - EZK heeft voorkeur voor een hoog vast deel omdat dat aansluit bij de wijze waarop de overheid inkomsten en uitgaven raamt.
  - De NAM heeft voorkeur voor een hoog variabel deel omdat zij hun bijdrage afhankelijk zien van hun inkomsten. In een jaar dat de olieprijs hoog is en de kosten laag valt er meer bij te dragen, dan in een jaar dat de olieprijs laag is en de kosten hoog. In het laatste geval zijn de inkomsten gering, of wellicht negatief, waardoor er minder of niet bijgedragen kan worden

5. Risico's

Er is een aantal risico's verbonden aan het plan voor of de uitvoering van het bijdragespoor:

- Het bijdragespoor komt niet van de grond als de NAM geen vergunning krijgt voor de oliewinning. Om specifieker te zijn, het betreft een vergunning voor het opslaan van het afvalwater. De vergunning voor de oliewinning is indertijd afgegeven voor onbepaalde tijd.
- Alhoewel de deelnemers aan de overleggen het erover eens zijn dat de omvang van het bijdragespoor niet het resultaat is van onderhandelingen, kan daarover bij anderen een afwijkende perceptie bestaan. In de communicatie vraagt het helder maken van de verantwoordelijkheden in deze extra aandacht.
- Er is een risico dat minder aandacht krijgt en dat hangt samen met de oliewinning. Het bijdragespoor wordt gefinancierd door een activiteit, oliewinning, die substantieel CO₂ uitstoot. Zowel tijdens de winning, omdat bovengemiddeld veel energie nodig is om de olie op te kunnen pompen (scope 2), als tijdens het gebruik (scope 3). Gezien de toenemende maatschappelijke onrust rondom klimaatverandering, kan dit in de toekomst tot vragen en kritiek leiden. Sterke CO₂-reductie bij de winning (scope 1 en 2) en ambitie om ook de scope 3 emissies te verminderen, kan dit risico verminderen.
- Zodra de omvang van het bijdragespoor is vastgesteld is het aan de twee gemeenten om spelregels op te stellen voor de verdeling van tientallen miljoenen euro's. Dat vraagt om een zorgvuldig proces, heldere afwegingen, borging van de gemaakte afspraken en een uitvoering die niet beïnvloed wordt door politieke afwegingen en invloeden.

6. Appreciatie en volgende stappen

In het licht van de verkennende gesprekken, de ervaringen met bijdragen in binnen- en buitenland voor gelijksoortige projecten, de kenmerken van het project en de MKBA die daarvoor is opgesteld, vinden de verkenner/begeleiders een *gezamenlijke* en berekende bijdrage (Rijk en NAM) van tussen de €45 en €90 miljoen, afhankelijk van olieprijsen en detaillering van afspraken tussen Rijk en initiatiefnemer, en afhankelijk van het feitelijke startjaar, passend en billijk. Vanuit dat kader en wat er aan de gesprekstafel is gewisseld kan vanuit die berekende bijdrage de definitief te bepalen bijdrage tussen €60 en €80 miljoen liggen. Het is aan het Rijk (EZK) en NAM om tot overeenstemming te komen over hoogte en verdeelsleutel van de bijdrage, en over de detaillering en uitwerking van de te verstrekken bijdrage. Gezien de voorkeur van EZK en de gemeenten is sterk te overwegen dat de bijdrage uit een groot vast deel en uit een klein variabel deel bestaat.

We raden met klem aan dat NAM en EZK de in dit Bijdragespoor gedeelde overwegingen en toezeggingen voor eind 2023 concreet maken en vastleggen, indien nodig gefaciliteerd door een derde partij. De verkenner van het bijdragespoor hebben tot heden voor het geheel aan partijen gewerkt en kunnen alleen met een nieuw mandaat een nieuwe rol oppakken.

Het is aan de gemeenten om het proces met gemeenteraden en het gebied zo te organiseren dat duidelijk wordt waaraan de bijdrage besteed gaat worden en hoe daarover en door wie zal worden besloten.

Met deze constatering, en met de strekking van de gesprekken dat de besluitvorming over de besteding van de bijdrage primair een zaak is van het gebied en haar bewoners via een door de gemeenten te organiseren proces, ronden de verkenner/begeleiders hun taken af.

Aan:
de Commissie voor Economische Zaken en Klimaat
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Assen, 23 januari 2024
Ons kenmerk 3/5.1/2024000074
Onderwerp: Bijdrage van het Rijk inzake oliewinning en afvalwaterinjectie
Schoonebeek

Geachte leden van de commissie Economische Zaken en Klimaat,

In het licht van het commissiedebat Mijnbouw/Groningen van 25 januari 2024 sturen wij u als provincie Drenthe, gemeente Coevorden en gemeente Emmen graag deze brief inzake de rijksbijdrage voor de oliewinning en afvalwaterinjectie in Schoonebeek. In navolging op de Contourennota aanpassing Mijnbouwwet heeft staatssecretaris Vijlbrief op 22 januari 2024 een brief met betrekking tot de stand van zaken gebiedsproces oliewinning Schoonebeek gestuurd naar uw Kamer.

Als provincie Drenthe, gemeente Coevorden en gemeente Emmen geven wij een reactie op deze brief. Wij zijn teleurgesteld over de uitkomsten van een verkennend en tevens constructief proces rondom de oliewinning en afvalwaterinjectie in Schoonebeek. Gezien de geuite ambities en intenties vinden wij het teleurstellend dat de staatssecretaris ervoor heeft gekozen om geen directe eigen financiële bijdrage vanuit de Rijksoverheid te leveren die in verhouding staat met de bijdrage van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) en de indirecte bijdrage van het Rijk via deelname in Energie Beheer Nederland (EBN). Tegen de verwachting in geeft Het Rijk geen substantiële bijdrage. Zij committeert zich nu enkel aan een bijdrage via EBN tussen de € 12 en € 18 miljoen (40% van € 30 – € 45 miljoen). Wil het Rijk recht doen aan de eigen ambities en toezeggingen en toewerken naar een redelijke totale bijdrage van € 60 – € 80 miljoen (zoals vastgesteld in het gezamenlijke proces), dan zou het Rijk daarbovenop tussen de € 15 en € 35 miljoen (bij maximale opbrengst) moeten bijdragen uit de Rijksbegroting. Dit komt neer op een directe bijdrage van ongeveer € 2 miljoen per jaar voor de periode dat de winning plaatsvindt (naar verwachting vijftien jaar).

Wij vragen de Tweede Kamer om de staatssecretaris op te roepen:

1. Recht te doen aan de eigen contourennota, de uitspraken van de Tweede Kamer en de verwachtingen die zijn gewekt door een eigen directe rijksbijdrage in te leggen in verhouding met wat de NAM doet.
2. Een toezegging te doen van een directe bijdrage vanuit de Rijksbegroting van € 2 miljoen per jaar aan de regio Schoonebeek.
3. De geldende kaders aan te passen (indien nodig) zodat, wanneer de winning wordt herstart (niet eerder dan 1 januari 2025), deze toezegging gestand kan worden gedaan.

Winning Schoonebeek

De exploitant NAM heeft een vergunning tot 2040 voor de winning van olie uit het olieveld in Schoonebeek (in de gemeente Coevorden en de gemeente Emmen). Voor de berging van het productiewater die daarmee gemoeid gaat, heeft de NAM echter een nieuwe vergunning nodig om dit in lege gasvelden nabij Schoonebeek te injecteren. Deze vergunning is aangevraagd en is in afwachting van verlening. Ongeveer 70% van het totaal aan opbrengsten (exploitatie en belastingen) uit de oliewinning gaat naar de algemene middelen van de Rijksoverheid. De exploitant ontvangt gemiddeld 30% van de opbrengsten. De regio waar de winning plaatsvindt, ontvangt in de basis geen middelen, behalve eventuele vrijwillige investeringen in de regio door de exploitant.

Echter, binnen de maatschappelijke en politieke discussie over mijnbouw is de opvatting daarover veranderd. De staatssecretaris schetste daarover in de Contourennota aanpassing Mijnbouwwet (kamerstuknummer 32849-214) van 20 januari 2023: *"Ook wil het kabinet de mogelijkheden verkennen om de lusten en lasten van mijnbouwactiviteiten anders te verdelen, zodat bijvoorbeeld de baten uit activiteiten die van nationaal of economisch belang zijn, deels terugvloeien naar de regio waar de activiteiten plaatsvinden."*

Aangezien er op dit moment geen vastgestelde regeling is op basis waarvan de hoogte van de bijdrage van de Rijksoverheid aan de regio kan worden vastgesteld, vraagt dit om een bijdrage, mede van het Rijk, die in verhouding staat tot de exploitatie in Schoonebeek.

Met een breed gedeelde consensus dat lokale gemeenschappen, waar mijnbouw plaatsvindt, moeten kunnen profiteren van een deel van de opbrengsten van de winning, achten wij het van belang dat de Rijksoverheid zelf ook bijdraagt aan de investering terug in de regio. Ten eerste heeft de regio en in dit geval Schoonebeek geen vrije keuze in het bepalen van de locatie voor het winnen van delfstoffen, zoals dat met veel andere economische activiteiten wel het geval is. Deze onontkoombaarheid maakt ten tweede dat een bijdrage vanuit de Rijksoverheid het draagvlak vergroot in de regio. Een bijdrage is nadrukkelijk geen schadecompensatie, maar kan wel worden gezien als een vorm van betrokkenheid bij een gebied waarin zorgen en wensen leven. De Rijksoverheid kan dit aantonen door een klein deel van de opbrengsten aan de regio terug te geven. Ten derde is de winning van delfstoffen per definitie een eindige zaak. Er zal de komende decennia geïnvesteerd moeten worden in alternatieve energiebronnen. Tijdens de winning vormt zich een zekere sociaaleconomische infrastructuur die van die winning afhankelijk is, maar niet toekomstbestendig is. Het ligt voor de hand dat de Rijksoverheid daarin haar verantwoordelijkheid neemt door een deel van de opbrengsten van de winning terug te geven en de regio daarbij de regio te geven.

Bijdrage van het Rijk

De afgelopen zes maanden is, op initiatief van het Rijk, verkend wat de hoogte van de totale bijdrage zou moeten zijn voor de winning in Schoonebeek. Hierbij was de staatssecretaris ambtelijk vertegenwoordigd, de NAM namens de directie, de provincie Drenthe door de verantwoordelijk gedeputeerde en de gemeenten Coevorden en Emmen door de verantwoordelijk wethouders. Deze gesprekken vonden plaats met een onafhankelijk voorzitter en met ondersteuning van externe deskundigen. Uit deze gesprekken is naar voren gekomen dat de bijdrage recht zou moeten doen aan het regionale belang en daarmee eveneens de baten voor het Rijk en de regio meer in evenwicht brengt. In het verslag van bevindingen kunt u dit teruglezen (bijlage 1).

Zoals mede gesteld in de brief van de staatssecretaris komt bij een te verwachten productie en levensduur van vijftien jaar de exploitatiebijdrage van de NAM en EBN neer op een totaalbedrag van tussen de € 30 en € 45 miljoen. Hierbij is het uiteindelijke totaalbedrag afhankelijk van de daadwerkelijk gerealiseerde productie. Binnen- en buitenlandse voorbeelden geven een beeld dat een percentage tussen 5% en 10% (van de baten van een project) een redelijke bijdrage is. De staatssecretaris heeft, aldus zijn inzet in de brief, gekozen voor de 'oude' benadering, waarbij het Rijk wel ontvangt maar niet teruggeeft. Gezien de geuite ambities en intenties in haar eigen contourennota, de unanieme uitspraken van de Tweede Kamer¹ en de verwachtingen die zijn gewekt de afgelopen maanden, is het teleurstellend dat de Rijksoverheid geen directe (dus via de Rijksbegroting) financiële bijdrage levert en daarmee naar verhouding geen passende bijdrage levert. Het ingezette gezamenlijke proces van de afgelopen maanden heeft de verwachting gewekt dat het Rijk wel een directe bijdrage zou leveren.

Het Rijk committeert zich nu aan een bijdrage via EBN tussen de € 12 en € 18 miljoen (40% van € 30 – € 45 miljoen). Wil het Rijk recht doen aan de eigen ambities en toezeggingen en toewerken naar een redelijke totale bijdrage van € 60 – € 80 miljoen (zoals vastgesteld in het gezamenlijke proces), dan zou het Rijk daarbovenop tussen de € 15 en € 35 miljoen (bij maximale opbrengst) moeten bijdragen uit de Rijksbegroting. Dit komt neer op een bijdrage vanuit de Rijksbegroting van ongeveer € 2 miljoen per jaar voor de periode dat de winning plaatsvindt (naar verwachting vijftien jaar).

Met de komst van het commissiedebat Mijnbouw/Groningen op 25 januari 2024 sturen wij u deze brief om het proces, zoals geschetst door de staatssecretaris, te duiden. Daarnaast hebben wij onze teleurstelling laten blijken over de tot op heden gekozen richting, waarbij het Rijk de regio niet tegemoetkomt met een eigen bijdrage in verhouding tot de opbrengsten van de exploitatie in Schoonebeek.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Henk Jumelet, Provincie Drenthe

Wethouder Jeroen Hulzing, Gemeente Coevorden

Wethouder Jan Bos, Gemeente Emmen

Bijlage Verslag van bevindingen van De Gemeynt en Stelpstra Advies

¹ Motie Mulder (CDA) en Segers (CU) 36 200 XIII, nr. 105 en motie Mulder (CDA) c.s. 36 072, nr. 6